

FDC ČSR s vylepenou kompletní sérií příležitostných známek.

bo text vztahující se k vydaným známkám. Oficiální FDC vydané poštou evidují filatelistické katalogy. Přestože nalepené známky jsou již znehodnocené razítkem dne vydání, lze obálky prvního dne posílat poštou v období, které stanoví pošta. Časem se délka tohoto období u nás několikrát měnila. V současné době to jsou 3 měsíce od data vydání uvedeného v razítku. FDC vydané poštami představují plnohodnotný filatelistický materiál (i když možnost jejich využití v exponátu je poněkud omezená). Horší to je s využitím kresebné výzdoby na soukromých FDC, pořízených filatelistickými obchodníky například v USA, Francii a v dalších zemích. V poslední době jsou soukromé FDC pořizovány i u nás k výplatním známkám, ke kterým pošta oficiální FDC nevydává.

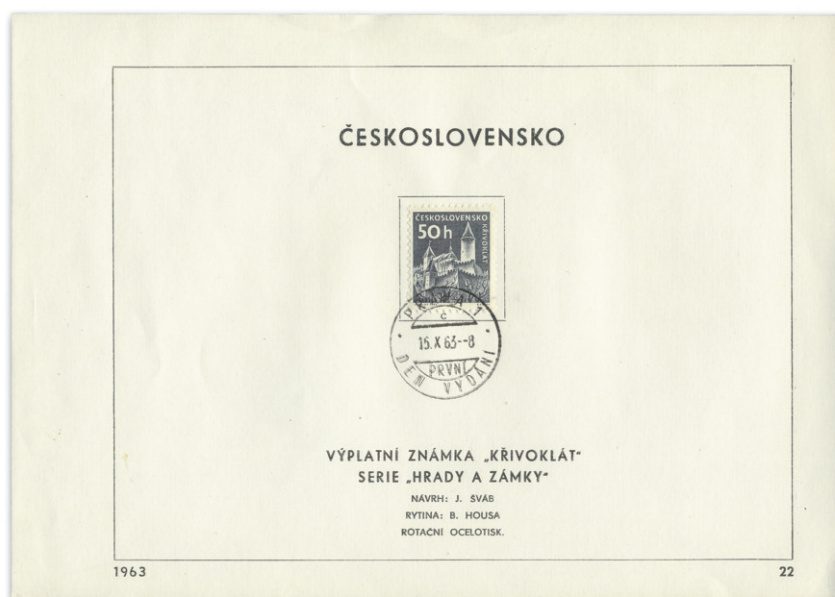
FDC izraelské pošty ke společné emisi s Českou republikou.

Soukromá FDC z USA ke známce připomínající přistání prvního člověka na Měsíci.

Nálepní listy a pamětní listy

SVÝM CHARAKTEREM mají k obálkám prvního dne blízko **nálepní listy**, které vydávala Československá pošta k novým známkovým emisím od roku 1949. Na rozdíl od obálek prvního dne byly vydávány i k běžným výplatním známkám. Na listu jsou v předtištěných políčkách nalepeny nové známky opatřené razítkem dne vydání. Pod nimi byl vytištěný název emise, jméno autora návrhu a rytce a tisková technika. Odebíráním nálepních listů v novinkové službě bylo možné vytvořit poměrně snadno základní sbírku razítkovaných známek. Uplatnění v jiných sbírkách však nálepní listy nemají.

Nálepní list k výplatní známce z roku 1963.

Podobný charakter mají **pamětní listy**, které některé pošty vydávají k novým emisím známek či k významným příležitostem. Několik jich vydala i Česká pošta (tyto oficiální pamětní listy najdete v katalogu).

Pamětní list České pošty k 5. výročí České republiky s reprodukcí nerealizovaného návrhu na první známku ČR a s nalepenou první českou známkou.

Analogické pohlednice (Cartes maximum)

PRO ÚPLNOST ZMIŇME i **analogické pohlednice**, které filatelisté často označují také francouzským názvem **cartes maximum**. Jde o pohlednice se známkou nalepenou na obrazové straně a s vhodným razítkem. Přitom cílem je pokud možno co největší shoda mezi obrazem pohlednice, známkou a razítkem. První analogické pohlednice vznikaly „živelně“. Inspirací bylo vydávání známek s architekturou nebo s krajinnými náměty, které se filatelisté snažili skloubit s vhodnými pohlednicemi. Později začaly analogické pohlednice k novým poštovním známkám zhotovovat filatelističtí obchodníci, spolky nebo pošty. Česká pošta vydává oficiální analogické pohlednice k některým emisím známek, zejména s náměty ochrany přírody. Známky jsou na nich razítkovány razítky dne vydání. Přesně vzato jsou analogické pohlednice materiálem určeným pouze pro filatelisty. Nalepené známky na obrazové straně neumožňují bez další frankatury posílání pohlednice poštou. V minulosti však pošty vylepování známek jako výplatného na obrazovou stranu pohlednic tolerovaly.

Jugoslávská cartes maximum.

Celistvosti bez známek

NA VELKÉM MNOŽSTVÍ CELISTVOSTÍ, leckdy i velmi zajímavých, žádné poštovní známky nenajdeme. Důvodů, proč byly tyto zásilky dopraveny bez známek, je celá řada. Ukážeme si aspoň některé druhy celistvostí bez známek, se kterými se mohou filatelisté nejčastěji setkat.

Předznámkové dopisy

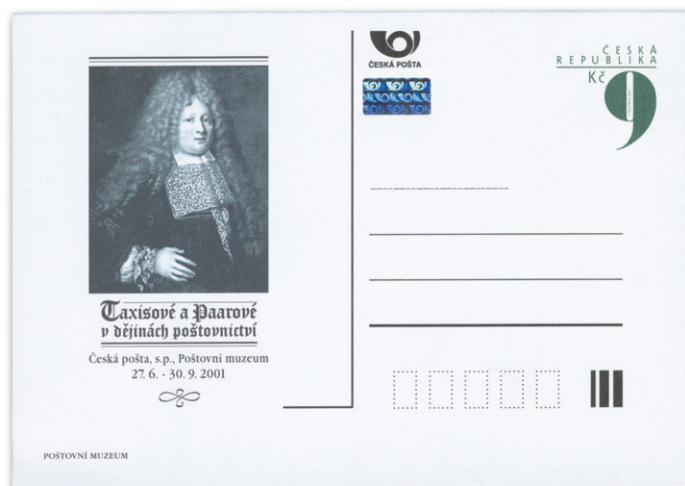
Žádné známky pochopitelně nenajdeme na dopisech, které byly posílány před vydáním prvních poštovních známek. Už víme, kdy vyšly první známky světa a že na našem území skončilo předznámkové období vydáním prvních rakouských známek 1. 6. 1850.

Zásilky, i když ne příliš početné, byly dopravovány mezi různými místy už před několika tisíciletími. Dobře rozvinutou soustavu silnic a poštovních linek měla Římská říše. Víceméně pravidelná doprava pošty fungovala i ve středověku. Pisatelů dopisů ale tehdy ještě moc nebylo. Dopisy posílal panovník a členové jeho dvora, šlechtici, úřady, města a čilá korespondence byla mezi kláštery. Tehdejší poddaní dopisy však téměř vůbec nepsali. Zásilky v té době dopravovali většinou pěší nebo jízdní poslové, někdy tuto funkci plnili cestující obchodníci nebo mniši. Později zásilky (dopisy i balíky) dopravovaly poštovní vozy (kočáry), které vozily i cestující. První poštovní linka na našem území spojující Prahu s Vídní byla zřízena v souvislosti s volbou Ferdinanda I. za českého krále v roce 1526. Poštovní síť dlouho provozovali soukromě poštmistři ze šlechtických rodů (známé jsou rody Thurn-Taxisů a Paarů), teprve později, v 19. století, převzal pošty stát.

Dopisy měly zprvu jen rukopisná označení a poznámky vztahující se k jejich dopravě. Místo odeslání mělo být uváděno od roku 1769. Teprve později (na našem území ve 2. polovině 18. století) se na dopisech začala objevovat razítka – o nich si povíme později. Na filatelistických výstavách můžeme často obdivovat exponáty předznámkových dopisů, některé z nich jsou třeba i více než 500 let staré.

Německý předznámkový dopis.

Dopisnice s přitiskem Poštovního muzea k výstavě Taxisové a Paarové v dějinách poštovníctví.